

ПРО ПОКАЗНИКИ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ ТА ПОЛЬЩІ ЗА 1995-1997 РОКИ

© Михайлів В.В., 2000

Львівська комерційна академія

Розглядаються загальні та взаємні показники зовнішньої торгівлі України та Польщі. Подається порівняння результатів експорту, імпорту обох держав. Аналізуються розбіжності статистичних даних щодо обсягів українсько-польського зовнішньоторговельного співробітництва. Пропонується удосконалення управління зовнішньоекономічною діяльністю через зміцнення національних господарств України і Польщі.

This article deals with the general and special Ukrainian and Polish external trade indicators. There is comparing of import and export the both countries (states). Statistic date differencies of Ukrainian and Polish external trade partnership are analised here. Improvement of external management by national and Polish economy's increasing are proposed in the article.

Трансформація економіки України супроводжується лібералізацією зовнішньої торгівлі і відбувається під впливом держав-сусідів. Становить дослідницький інтерес в цьому аспекті найближчий західний сусід – Республіка Польща. Останніми роками зусиллями урядів як України, так і Польщі удосконалюється мережа пограничних переходів. Зокрема, недавно відкриті нові пропускні пункти у Старому Самборі і Краковці. Водночас аналіз взаємних показників зовнішньої торгівлі дозволяє зауважити, що результат діяльності суб'єктів українсько-польського зовнішньоторговельного співробітництва по-різному відобразилися на загальних макроекономічних показниках обох держав (табл. 1).

Таблиця 1

**Загальні та взаємні показники зовнішньої торгівлі України і Польщі
за 1995-1997 рр. (ціни поточні), млн. доларів США**

Показники товарообміну	1995 р.		1996 р.		1997 р.	
	Україна	Польща	Україна	Польща	Україна	Польща
1. Експорт:	13166,8	22894,9	14400,8	24439,8	14231,9	25751,3
у т.ч. Польща,	274,5	-	362,7	-	380,3	-
Україна	-	743,8	-	979,8	-	1213,3
2. Імпорт:	10652,3	29049,7	17603,4	37136,7	17128,0	42307,5
у т.ч. Польща,	476,7	-	510,7	-	549,9	-
Україна	-	290,7	-	418,8	-	412,1
3. Сальдо:	+2514,5	-6154,8	-3202,6	-12696,9	-2896,1	-16556,2
у т.ч. Польща,	-202,2	-	-148,0	-	-	-
Україна	-	+453,1	-	+561,0	-169,6	+801,2

Загальні показники експорту України протягом 1995-1997 років стабілізувалися в межах 13,2-14,4 млрд. доларів США, а обсяги імпорту тільки у 1995 р. не перевищували експорту. Наступними роками внаслідок переважання імпорту утворилося від'ємне сальдо торговельного балансу України відповідно у 3202,6 млн. доларів США і 2896,1 млн. доларів США або 22,2 та 20,3 відсотка експорту. Обсяги українського експорту до Польщі були найвищими у 1997 р. і досягнули 380,3 млн. доларів США. Однак це становило тільки 31,3 відсотка обсягу польського експорту до України в цьому році. Обсяги українського імпорту з Польщі за весь період аналізу завжди перевищували експорт і створювали від'ємне сальдо, яке могло бути погашене у відповідних роках на рівні 73,7; 40,8; 44,4 відсотка додаткового експорту.

Загальні обсяги експорту Польщі протягом 1995-1997 років мали тенденцію до зростання. Але обсяги імпорту за відповідні роки були більшими і це призводило до негативного торговельного сальдо. Так, у 1996 і 1997 роках воно становило до обсягів експорту відповідно 51,9 % і 64,3 %, що погіршувало макроекономічні показники Польщі. Обсяги польського експорту до України мали виражену тенденцію до зростання і в 1997 році перевищили 1 млрд. доларів США. Це, своєю чергою, створило позитивне сальдо взаємного товарообміну, що поліпшило загальні показники зовнішньої торгівлі Польщі.

Частка українського експорту в розрахунку на 1 жителя в 1996 і 1997 роках була на рівні 284 доларів США (табл.2).

Таблиця 2

**Порівняння показників експорту, імпорту України і Польщі за 1995-1997 рр.
(ціни поточні)**

Показники товарообміну	1995 р.		1996 р.		1997 р.	
	Україна	Польща	Україна	Польща	Україна	Польща
1. Експорт на 1 жителя (дол. США)	257,7	593,4	284,6	632,1	283,5	666,2
2. Імпорт на 1 жителя (дол. США)	208,5	753,6	347,9	962,5	341,2	1095,4
3. Порядковий номер партнера в експорті						
Польща	8	-	7	-	7	-
Україна	-	7	-	6	-	4
4. Порядковий номер партнера в імпорті						
Польща	5	-	4	-	4	-
Україна	-	21	-	21	-	22
5. Частка партнера в експорті (%)						
Польща	2,1	-	2,5	-	2,7	-
Україна	-	3,3	-	4,0	-	4,7
6. Частка партнера в імпорті (%)						
Польща	4,5	-	2,9	-	3,2	-
Україна	-	1,0	-	1,1	-	1,0

Відповідні показники в Польщі більше ніж у 2 рази перевищували українські, що підтверджує експортну спрямованість польського національного господарства. Частка українського імпорту в розрахунку на 1 жителя була найвищою в 1996 році і становила 347,9 долара США. Показники імпорту на 1 жителя в Польщі у 1997 році досягнули 1095,4 долара США, що більше, ніж у 3 рази перевищило відповідні українські показ-

ники. Однак такий стан негативно характеризує зовнішню торгівлю Польщі і погіршує ситуацію на внутрішньому ринку для національних товаровиробників.

Польща в українському експорті в 1997 році була сьомим партнером з часткою у 2,7 відсотка. Україна ж у польському експорті перемістилася із 7 місця в 1995 році на 4 місце у 1997 році з часткою 4,7 відсотка. Це вказує на зростання зацікавленості українським внутрішнім ринком у польських експортерів. В українському імпорті Польща закріпилася у 1996-1997 роках також на 4 місці (частка у 1996 – 2,9 %, у 1997 – 3,2 %), що наводить на думку про близькість показників загального українського імпорту та загального польського експорту.

Це негативно характеризує зовнішньоторговельне становище України, а з іншого боку, вказує на значні досягнення польських експортерів. У польському імпорті Україна займає тільки 21 – 22 місце з часткою, близькою до 1,0 відсотка. Такий стан, на думку автора, не відповідає експортному потенціалу України та наявним можливостям торговельних шляхів в транскордонному сполученні.

На завершення дослідження взаємних показників зовнішньої торгівлі України та Польщі не можна не проаналізувати наявні розбіжності даних українських і польських статистичних щорічників. Безумовним є те, що український експорт має відповідати польському імпорту, а український імпорт – польському експорту і навпаки. Але між ними існують невідповідності (табл.3).

Таблиця 3

Порівняння статистичних даних щодо обсягів українсько-польського зовнішньоторговельного співробітництва за 1995-1997 рр. (ціни поточні)

Показники товарообміну	1995 р.				1996 р.				1997 р.			
	Дані України		Дані Польщі		Дані України		Дані Польщі		Дані України		Дані Польщі	
	млн. дол.	млн. дол.	різниця		млн. дол.	млн. дол.	різниця		млн. дол.	млн. дол.	різниця	
			млн. дол.	%			млн. дол.	%			млн. дол.	%
1. Експорт	274,5	290,7	-16,2	5,6	362,7	418,8	-56,1	13,4	380,3	412,1	-31,8	7,7
2. Імпорт	476,7	743,8	-267,1	35,9	510,7	979,8	-469,1	47,9	549,9	1213,3	-663,4	54,7

Український експорт був занижений у 1995 році на 16,2 млн. доларів США, у 1996 році на 56,1 млн. доларів США, у 1997 на 31,8 млн. доларів США. На думку автора, це підтверджує дослідження українських економістів про наявну «прозорість» українського кордону (1,2), хоча у 1997 намітилася тенденція до зниження частки невідповідності даних проти попереднього року (від 13,4 % до 7,7 %). Щодо українського імпорту, то треба особливо відзначити галопуючу тенденцію до зростання частки невідповідності українських даних від 35,9 % у 1995 році до 54,7 % у 1997 році проти даних польського статистичного щорічника. Деякі дослідники цього явища вказують на «затінення» імпортних надходжень в Україну (3). З цим, безперечно, не можна не погодитися, але і варто зауважити, що стан митного і статистичного обліку в Україні не гармонізований із аналогічним обліком у Польщі.

Отже, досягнуті загальні показники зовнішньої торгівлі України і Польщі не створюють активного торговельного сальдо у обох державах, а спричиняють перетворення національних внутрішніх ринків у джерело збуту іноземних товарів третіх країн. Більшою мірою такий стан характерний для Польщі. Однак, зважаючи на зміцнення тісних добросусідських економічних зв'язків між Україною і Польщею, негативні тенденції господарського життя однієї держави неминуче поширюються на іншу з незначним часовим розривом. Обсяги взаємної зовнішньої торгівлі України і Польщі сприяють зменшенню загального від'ємного сальдо для Польщі і погіршують сальдо торговельного балансу України. Зроблений аналіз не зачіпає розгляду внутрішніх дестабілізуючих чинників на зовнішню торгівлю України і Польщі, але, без сумніву, їх роль в цьому аспекті відносин між нашими державами порівняно з елементами зовнішньої економічної політики є на сучасному етапі першочергова.

1. Андрійчук В.Г., Власюк О.С., Мокій А.І., Титаренко В.П. *Розвиток зовнішньої торгівлі України та її економічна безпека*. К., 1996. 2. Андрійчук В.Г. *Ринок товарів народного споживання України: основні напрямки і пріоритети формування / внутрішні та зовнішні аспекти*. К., 1995. 3. Пасхавер Олександр. *Тиньова економіка України у перехідному періоді* // *Наша республіка*. 1997. № 12. 4. *Статистичний щорічник України за 1996 рік* // УЕ. К., 1997. 618 с. 5. *Статистичний щорічник України за 1997 рік* // УЕ. К., 1998. 645 с. 6. *Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej* // ZWS. Warszawa, 1998. 692 s. 7. *Rocznik Statystyczny Handlu Zagranicznego* // ZWS. Warszawa, 1998. 582 s.

УДК 382.1

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ

© Олексів І.Б., 2000

ДУ «Львівська політехніка»

Висвітлено основні завдання, які стоять перед Україною щодо регулювання проблем зовнішньої торгівлі.

The main tasks of the ukrainian foreign trade regulation are explored in this article.

Українська економіка переживає нині нелегкий період. Загальна складна ситуація негативно впливає на всі сфери економічної діяльності і зокрема на зовнішню торгівлю. Україні, яка прагне вступити до СОТ (Світова Організація Торгівлі), необхідно вирішувати проблеми зовнішньої торгівлі, щоб бути прийнятою і посісти гідне місце в цій організації. На думку автора, найбільшим недоліком української політики державного регулювання зовнішньої торгівлі є її незбалансованість, а також нецілеспрямованість. Тобто всі зміни і доповнення, які до неї приймаються, не мають якогось цільового характеру, а переважно, є засобом для вирішення сьогоденних проблем якоїсь галузі (які часто бувають нерентабельними і їх захищати недоцільно), або задоволення інтересів